

AKROPOLITANEC

ZA BOLJŠEGA ČLOVEKA IN BOLJŠI SVET

UMETNOST ZDRAVLJENJA
IN Z DOKAZI PODPRTA MEDICINA

DO SVOBODE:
OBVLADOVATI SVOJA ORODJA

RENEŠANČNA UMETNOST
IN SKRIVNOSTNI GENIJ GIORGIONE

www.akropola.org

FILOZOFIJA

KULTURA

PROSTOVOLJSTVO

TEČAJ PRAKTIČNE FILOZOFIJE

KLASIČNA FILOZOFIJA ZA SODOBNE ČASE

LJUBLJANA

TOREK, 11. 1. 2022,
OB 18:00

MARIBOR

SREDA, 12. 1. 2022,
OB 20:00

KLIKNI ZA INFORMACIJE IN PRIJAVE

Dragi bralci!

Nova Akropola je kot društvo v JAVNEM INTERESU tudi na **SEZNAMU UPRAVIČENCEV ZA NAMENITEV DELA DOHODNINE**. Vsak davčni zavezanec lahko namreč zahteva, da se do 1% dohodnine od dohodkov, ki se všttevajo v letno davčno osnovo, nameni za financiranje splošno koristnih namenov.

Če želite ta prispevek nameniti Novi Akropoli, lahko izpolnete **spletni obrazec** – zahtevo za namenitev dela dohodnine – in ga pošljite na vaš pristojni finančni urad. Naša davčna številka je **14787067**.

Vsi, ki delujemo v Novi Akropoli, smo prostovoljci. Prihodki so namenjeni izključno financiranju dejavnosti društva.

Že vnaprej se zahvaljujemo vsem, ki se boste odločili na tak način podpreti naše delovanje!

AKROPOLITANEC

B E S E D A
U R E D N I K A

NOVA AKROPOLA | kulturno društvo

www.akropola.org

DECEMBER 2021 | ŠT. 74

NASLOV

NOVA AKROPOLA | Ljubljana

Wolfova 8, 1000 Ljubljana

01/25 11 487

NOVA AKROPOLA | Maribor

Tyrševa 7, 2000 Maribor

040 709 955

ODPIRALNI ČAS:

PON–ČET 18h–22h

IZDAJATELJ

NOVA AKROPOLA SLOVENIJA

akropolitanec@akropola.org

UREDNIŠTVO

Glavni urednik: Stjepan Palajsa

Urednik: Andrej Praček

Grafično oblikovanje: Nija Androjna

V TEJ ŠTEVILKI:

• MEDICINA:
UMETNOST ZDRAVLJENJA
IN Z DOKAZI PODPRTA
MEDICINA

6

• FILOZOFIJA:
DO SVOBODE: OBVLADOVATI
SVOJA ORODJA

8

• UMETNOST:
RENASANČNA UMETNOST IN
SKRIVNOSTNI GENIJ GIORGIONE

10

• ZGODBA:
MILAREPA IN RAZSVETLJENJE

12

Fotografiji na naslovnici in zadnji strani:
Boštjan Selinšek

ZDRAVILO ZA DRUŽBENO KRIZO

Splošna negotovost, naraščajoče nezaupanje in separatizem so tolikšni, da ne moremo več zanikati, da smo v pošteni družbeni krizi. Kar se je sprva kazalo skozi težave v zdravstvu, postopoma odkriva še ostale pomanjkljivosti naše družbe, eno za drugo. Kriza tako počasi razkriva sama sebe in svoje korenine ... Biološki virus je v tej zgodbi le en od sprožilcev.

Špekuliranje o zunanjih vzrokih družbene krize na tem mestu ni plodno, kajti oblika škodujočega delovanja se lahko spremeni v drugo, ki je v tistem trenutku za izkoriščevalca učinkovita. "Sovražnik" vešče prevzema nove oblike in je vedno en korak pred tistimi, ki ga skušajo izslediti.

Ukvarjanje s sovražnikom je zato smiselno le do določene mere. Kajti tudi, če ga po vseh mukah najdemo in ustavimo, se bo po nekem času pojavil nov, četudi formalno povsem nepovezan s prejšnjim, a po svojem bistvu isti.

Egoizem, pohlep, ozkosrčnost, so nekatera od pravih imen te pošasti, ki v svoji pojavnosti skozi čas mutira, tako kot sam virus. Lahko nekemu opisnemu imenu pridajamo številke in grške črke v nedogled, da bi opisali njegovo trenutno naravo izražanja, vendar mislim, da je namesto ukvarjanja s podrobnostmi spremenljivega sovražnika (za katerega sem si le sposodil sliko trenutno popularnega virusa), veliko bolj smiselno izgraditi imunski sistem družbe.

Naš resnični družbeni problem tako ne predstavlja "virusna korporacija" ali kaka podobna manipulatorska in izkoriščevalska združba z ozadja, temveč pomanjkanje zdravja v organizmu naše družbe. Biološki virusi kakor tudi družbeni "virusi" se bodo vedno skušal širiti in črpati vitalne dele napadanega organizma za lastne ozke interese. Vemo, da biološki virus ogroža predvsem šibke organizme in da zdrave kvečjemu le začasno predrami. Enako velja za družbeno telo, zato trajno rešitev, rešitev, ki jo potrebujemo, predstavlja izgradnja zdrave družbe.

Biološki in z njim povezan družbeni virus, ki sta nas tokrat v tandemu spravila na kolena, nam namreč kažeta, da ima naša družba izredno slabo odpornost.

Do primerne imunosti ji po mojem primanjkujejo močni integrirajoči ideali, ki bi predstavljali duha družbe, iz zunanjega vidika pa še enotnost, kot pogoj učinkovitosti, in

zaupanje, kot vezivo. Mislim, da je najenostavnejša lekcija, ki se je od trenutne krize lahko naučimo, ta, da smo kot družba precej krhki. To spoznanje nas bo spodbudilo k nadaljnjemu razmisleku, kaj zdravo stanje družbe sploh je, in na koncu, kako ga doseči.

Če smo prišli do te točke, naprej ni več težko. Kajti v iskanju rešitev nam ni treba veliko improvizirati in izumljati. Dovolj bo uporabiti kolektivni spomin. Ne pozabimo, da imamo kot človeštvo že kar nekaj izkušenj in zato lahko uporabimo preverjena zdravila.

Platon v svoj Politeji, na primer, podrobno obravnava pojem idealne države. Pravi, da je osnovna naloga za vsako človeško bitje notranji razvoj. Na državo pa gleda kot na medij, ki ljudem to omogoča. Če torej država poskrbi, da njeni državljani iz dneva v dan stopajo po poti k modrosti, potem opravlja svojo pglavitno nalogo. Kar zadeva skrb za dostojno preživljanje, socialno varnost in drugo, pa so nujna, vendar podrejena področja. Na tem mestu se lahko primerjamo s Platonovo državo in se vprašamo, kaj pa so motivi današnjih organiziranih skupnosti. Z realnim razmislekom hitro uvidimo, da motivi povezovanja držav in unij ne presegajo ekonomskih in gospodarskih interesov, torej teh, ki so sekundarnega pomena. Nekje v ozadju s počasnimi koraki pa sledi skrb za socialno varnost, ki je žal dostikrat le farsa. Problem je torej, že v napačno postavljenem temeljnem kamnu naših združb.

Konfucij nadalje zatrjuje, da je morala zdravo stanje družbe, in hkrati garancija za njeno stabilnost in dolgoživost. Ne sprašujmo se, kje je morala danes in koliko je je, temveč, če jo pogrešamo, glejmo na celoto in se vprašajmo raje, od kot bi se ta morala širiti.

Ker telo neke strukture odseva njeno glavo, je najprej treba pogledati, kaj se dogaja na vrhu. Kitajski modrec zato podaja stroge kriterije za vladarja, ki naj bi bil primer, po katerem se vsi zgledujejo. Ker smo različni po sposobnostih in izkušnjah, odločitev modrega vladarja ne razumejo vsi. Konfucij v tem ne vidi težave, vendar pravi, da si mora vladar za učinkovito vodenje pridobiti zaupanje državljanov.

Egipčanski modreci so zato svoje vodje učili, naj tisti, ki so na oblasti, vztrajno bdijo nad svojo osebnostjo in naj ne dovolijo, da bi jih ena sama pomanjkljivost ovirala pri stalnem dajanju osebnega zgleda ostalim. Še lepša je njihova usmeritev, ki pravi: "Da bi bil spoštovan, moraš biti najprej ljubljen, kajti srce je tisto, ki bo odločilo, ali bo poslušalo."

Tovrstni, modri vladarji, zagotovo ne uporabljajo prisilnih in manipulativnih sredstev, saj so to grobe in nečastne oblike moči, ki samo kažejo na pomanjkanje notranje moči in sposobnosti za povezovalno vodenje. Stari Egipt beleži tri tisoč let stabilnosti in miru, če odštejemo tisto peščico krajših obdobj kriz, po katerih pa je vsakič uspel ponovno vzpostaviti povezovalni red. To pomeni, da bi se po njegovih dolgoživih civilizacijskih vrhuncih v marsičem lahko zgledovali, predvsem kar zadeva kulturo življenja, medčloveške odnose in vzdrževanja zrele družbe.

Država je skupek med seboj organiziranih ljudi, kar pomeni, da dobra država sestoji iz aktivnih dobrih ljudi. Zato je treba, po Platonovih besedah, za to, da bi vzpostavili pravično državo, vzgojiti ljudi v pogumne, modre in zmerne. To je torej temeljni smisel države in obenem tudi nujen pogoj za vzpostavitev stabilnega sistema. Prepoznamo lahko, da so naši izobraževalni sistemi le intelektualni, informativni, ne pa vzgojni, formativni – torej so državljani v tem prepuščeni samim sebi, ker jim sistem ne omogoča sistematičnega mentorstva izkušenih. V tem smislu se nam tako ponuja priložnost za izboljšavo naše družbe z vpeljavo vseživljenjske formativne vzgoje posameznikov.

Nova Akropola, kot filozofska šola na klasičen način, na tem dela od samega začetka, kakor so to počele tudi Platonova Akademija in druge sorodne ustanove, vsaka v svojem času. S tem prevzema aktivno vlogo v svetu. Namreč filozofija ne sme biti zgolj predmet preučevanja ampak način življenja.

To ni le naš predlog za izgradnjo boljšega sveta, temveč tudi naš prispevek, ki se z leti samo potrjuje. In ni niti ozko naš, saj je že dolgo v lasti celotnega človeštva, je preizkušeno zdravilo, ki čaka, da ga kot družba prepoznamo in se odločimo za njegovo bolj razširjeno uporabo.

Andrej Praček, urednik

Plodovito in dobro izkoriščeno leto 2022 vam želi
NOVA AKROPOLA SLOVENIJE

UMETNOST ZDRAVLJENJA IN Z DOKAZI PODPRTA MEDICINA

S. GOODAL

Že tisočletja obstajajo prakse zdravljenja v različnih kulturah in na različnih geografskih območjih. Odkar obstaja bolezen smo ljudje razvili veliko metod in sistemov, da bi pospešili zdravljenje. Mnogi med njimi se razlikujejo po svojem razumevanju, pristopu in namenu.

Medicina je vedno veljala delno za znanost in delno umetnost. Del medicine se ukvarja z znanstvenim spoznavanjem telesa in bolezni ter tehničnimi metodami in pripomočki, ki se uporabljajo za zdravljenje bolezni. "Umetniški" vidik medicine je morda sposobnost, da vidimo pacienta kot celoto in se z njim povežemo.

V zadnjem stoletju je človeštvo naredilo velik materialni napredek – bolje razumemo zakone in načela narave, razvili smo številne tehnologije, ki nam lahko olajšajo življenje in ga naredijo udobnejšega. Vendar pa lahko udobje in užitek povzročita hrepenenje po še večjem udobju in užitku, izgubljanje stoičnih vrednot in zmanjšata uporabo prirojenih človeških sposobnosti, kar vodi do izgube človeškega potenciala in na koncu do izgube zaupanja v človeško naravo. Ta navzdol obrnjena spirala se na zunaj odraža kot pomanjkanje vere in kriza duševnega in duhovnega zdravja, zlom zaupanja v družbene vloge, občutek zmede in lahko vodi v anarhijo v družbi.

Na poti tehnološkega napredka je prišlo tudi do sprememb v načinu poučevanja zdravnikov in prehoda z moralne na pravno in regulativno podlago za medicinsko izobraževanje in usposabljanje. Posledica tega je, da gledamo na medicino bolj kot na poklic kot pa na poslanstvo in tako dajemo

prednost učinkovitosti pred služenjem pacientu. Prav tako sta industrializacija in strateška konkurenca med ponudniki zdravstvenega varstva in sorodnimi področji, kot je farmacija, privedli do nastanka vse večjih organizacij, v katerih stroški za preživetje nenehno rastejo in se težke poslovne odločitve sprejemajo daleč stran od postelj trpečih bolnikov. Ti dejavniki so se razširili na svetovno raven in privedli do padca zaupanja v odnosu med zdravnikom in bolnikom. To je posledično vodilo do večjega nadzora izvajalcev medicinskih storitev in poskusa uvajanja preglednosti in standardizacije klinične prakse z uporabo z dokazi podprte medicine – do racionalne, a omejene rešitve.

**... POSLEDICA TEGA JE, DA GLEDAMO NA MEDICINO
BOLJ KOT NA POKLIC KOT PA NA POSLANSTVO IN
TAKO DAJEMO PREDNOST UČINKOVITOSTI PRED
SLUŽENJEM PACIENTU.**

Z dokazi podprta medicina naj bi bila vestna, eksplicitna in preudarna uporaba trenutno najboljših dokazov pri odločanju o oskrbi posameznega pacienta. Čeprav daje ta definicija videz strogosti in pozornosti na detailje, se ne dotakne ne sočutja in celo ne zdravljenja, kar naj bi bil cilj vsake oskrbe.

Z dokazi podprta medicina temelji na vrstnem redu ravni dokazov, pri čemer raven I velja za najvišjo in raven VII za najnižjo raven dokazov. Na kratko: podatki in sklepi iz dobro zasnovanih naključno razvrščenih kontroliranih raziskav ter njihovih sistematičnih preglednih člankov in meta-analiz naj bi predstavljali višje ravni dokazov, medtem ko naj bi informacije iz manjših kvalitativnih raziskav in mnenja priznanih strokovnjakov predstavljali najnižje ravni. V praksi tako odobritve in odločitve o financiranju številnih odločevalnih in svetovalnih organov temeljijo na kakovosti takšnih dokazov.

Postopek pridobivanja in beleženja takšnih dokazov mora biti tehnično rigorozen, in vključuje ogromno virov in visoke stroške, kar omejuje število stvari, ki jih je mogoče preučevati na tak način. Razlaga in poročanje o dokazih pa je lahko celo bolj subjektivna in uporabljena v lastno korist. Filozofsko gledano objektivnost ni nikoli absolutna, ampak potrebuje velik občutek odprtosti, ponižnosti in modrosti, da to sprejme. Z dokazi podprta medicina lahko privede do pretiranega poudarka na "hladni statistiki", proč od dvoumnosti dejanske uporabe v resničnem svetu – ob postelji bolnikov.

Čeprav je z dokazi podprta medicina lahko orodje za ugotavljanje uporabne vrednosti določenih zdravljenj, obstajajo

številna vprašanja glede njene veljavnosti in obsega uporabe kot vsesplošne in skoraj izključne medicinske paradigme, kot to velja danes. Na primer, ali je mogoče vso resnico najti v številkah? Ali lahko res poznamo drevo samo po štetju njegovih listov? Ali morda ne obstaja več ravni vzročnosti in s tem več ravni razumevanja?

Kot je rekel Albert Einstein: "Ni nujno, da je mogoče šteti vsako stvar, ki šteje, in tudi vsaka stvar, ki jo lahko štejemo, ni nujno, da šteje." Čeprav se lahko ravnamo le po svojih trenutnih zaznavah, mar ne bi bilo pametno priznati, da naše sedanje razumevanje ni nujno popolno in da je na stvari možno gledati drugače?

Ali je, na primer, zaradi pomanjkanja validacije z naključno razvrščenimi kontroliranimi raziskavami uporaba nekaterih zdravljenj iz tako imenovanih "alternativnih" oblik medicine, kot je homeopatija, manj veljavna? Tudi "zdrav razum" in intuitivna "babičina zdravila" za manjše tegobe morda niso podprti z dokazi, se pa pogosto uporabljajo in zagotovo ni mogoče dvomiti o njihovih zdravstvenih koristih v posameznih primerih.

Čeprav je bila ustanovljena z dobrimi nameni, je kultura z dokazi podprte medicine močno obremenila zdravnike in zdi se, da daje prednost "objektivni" znanosti o zdravlilih pred intuitivno in bolj na osebnem odnosu temeljeno umetnostjo zdravljenja. Morda je napočil čas, da medicinska stroka prizna, da znanstvena objektivnost ni edina osnova za njeno prakso, in poišče načine, kako bi lahko bil njen sočutni duh, ki

je zagotovo v samem izvoru medicine, enakopraven s prevladujočo kulturo z dokazi podprte medicine.

**SOČUTNI DUH, KI JE
ZAGOTOVO V SAMEM
IZVORU MEDICINE, MORA
POSTATI ENAKOPRAVEN S
PREVLADUJOČO KULTURO Z
DOKAZI PODPRTE MEDICINE.**

DO SVOBODE: OBVLADOVATI SVOJA ORODJA

YARON BARZILAY

Zdi se, da je v zadnjih letih po svetu videti vse več ljudi, ki pozivajo k izostritvi tanke meje med tehnologijo, ki služi človeštvu, in tehnologijo, ki nam odvzame svobodo. Imamo pametne telefone in ure, ki nam olajšajo življenje ..., ali pa ga zapletejo, zaradi česar postajajo njihovi uporabniki včasih čedalje manj sposobni, medtem ko naprave postajajo čedalje bolj prefinjene. Dovolj je, da opazimo siromašenje svoje uporabe jezika in popolno opuščanje tradicionalne prakse pisanja na papir, da se zavemo cene, ki jo morda plačujemo. Družbena omrežja, kot jih ironično imenujemo, so bila v zadnjih letih ostro obsojena, včasih celo s strani ljudi, ki so v središču te industrije. Ta omrežja so pogosto nesocialna in zlahka zmanjšajo kakovost naših odnosov in vrednot, ki si jih delimo. Da lahko služijo komercialnim namenom, hkrati pa hranijo polarizacijo in ekstremizem, ni nobena skrivnost.

Ni dvoma, da se moramo začeti zavedati svoje uporabe tehnologije, da vzpostavimo dinamično ravnovesje. Razločevati moramo med sredstvi in cilji, ne da bi dovolili, da orodje postane gospodar našega najdragocenejšega cilja. Morda se zdi enostavno, toda v praksi ni vedno tako.

Odločitev, ali je neko orodje dobro ali slabo, pa naj bo to nož, vozilo, kos programske opreme, zdravilo itd., je odvisna predvsem od načina njegove uporabe. Tega ne smemo nikoli zanemariti, kadar moramo oblikovati svojo etično presojo. Povsem jasno je tudi, da tehnologija, ki služi človeštvu, sama po sebi ni negativen dejavnik, prav nasprotno – to je nesporen izraz naše sposobnosti, da napredujemo in bogatimo svoje

**Z JASNOSTJO SVOJIH TEMELJNIH CILJEV,
NAMENA ŽIVLJENJA, LAHKO OCENJUJEMO
ORODJA, KI JIH UPORABLJAMO V SVOJEM
ŽIVLJENJU, IN O NJIH PRESOJAMO.**

življenje. Vemo pa, da nas lahko tudi uniči, če jo uporabimo na napačen način ali za napačen namen.

Z jasnostjo svojih temeljnih ciljev, namena življenja, lahko ocenjujemo orodja, ki jih uporabljamo v svojem življenju, in o njih presojo. S kakšnim namenom jih uporabljamo? Kakšne posledice lahko imajo? Ali nam res služijo? Kljub občutku, da zamujamo nekaj, kar uporablja "cel svet", je ključnega pomena, da se vedno znova vprašamo, ali nam to res služi pri uresničevanju našega življenjskega cilja ali pa nas skuša speljati z naše življenjske poti.

Ta temeljna potreba po razlikovanju med sredstvi in cilji pravzaprav ni nov izziv, s katerim bi se prvič soočali. Kot že tisočletja opazajo številne tradicije, je človek skupek identitet in po naravi dualen. Na eni strani je vidik, ki je začasen in materialen, na drugi strani pa duhoven. Slednja identiteta je notranja in višja, Duša ali Višji jaz, medtem ko je prva le posoda, maska, ki jo nosimo (persona oz. osebnost), v katero

se rojevamo in v kateri tudi umremo. Ta biološka posoda je lahko po naravi bolj zapletena, kot jo danes opisuje izraz "bio". Skupaj drži različne dejavnike, vključno z našim fizičnim telesom, ki je že samo po sebi neverjeten skupek, hkrati pa vključuje tudi subtilne oblike energije (prana) ter ravnini čustev in misli, onstran biološkega vmesnika, s katerim so povezani. Če smo pozorni na učenja naših prednikov v različnih kulturah in civilizacijah, se lahko zavemo, kako malo vemo o sebi. Zdi se, da namigujejo, da je ta neverjetna "naprava", naše telo, veliko bolj sposobna, kot si mislimo. Toda navsezadnje je, kot pravijo, stroj – nič več.

Anekdota o pitagorejski šoli pravi, da so bili kandidati za napredovanje izzvani z vprašanjem: "Ali imaš dušo?" Za vse, ki so odgovorili pritrdilno, so vrata ostala zaprta. Pravilen odgovor je bil: "Ne, imam telo!" To pravzaprav ni intelektualno vprašanje, ampak vprašanje identitete. "Kdo sem?" je temeljno filozofsko vprašanje, ki mora določiti naš način življenja in odnos do praktično vsega ... začevši s samim seboj, s svojo osebnostjo. Jaz sem duša – in imam telo, imam

občutke, imam misli. To so orodja, sredstva interakcije, ki jih je treba na določen način voditi in jih obvladati, sicer orodja postanejo naši gospodarji in jih lahko uporabljajo drugi, kot so gospodarji votline, na katere se sklicuje Platon v svoji slavni alegoriji.

Tu je naša pristna svoboda, svoboda biti. Ta se začne in nadaljuje predvsem pri nas samih. Predvsem je to notranja bitka, ki odmeva v toliko mitih in alegorijah. To je bitka, ki zahteva nenehno razlikovanje med sredstvi in cilji, notranjim in zunanjim, višjim in nižjim, kar nam olajša razvoj v življenju, individualno in kolektivno, in teče od znotraj navzven. To je nenehno prizadevanje za razkrivanje skrite notranje resnice. Ljudje smo. Živa bitja. Ne stroji, ne programi ali orodja.

**JAZ SEM DUŠA – IN IMAM TELO, IMAM OBČUTKE,
IMAM MISLI. TO SO ORODJA, SREDSTVA
INTERAKCIJE, KI JIH JE TREBA NA DOLOČEN
NAČIN VODITI IN JIH OBVLADATI, SICER ORODJA
POSTANEJO NAŠI GOSPODARJI IN JIH LAHKO
UPORABLJAJO DRUGI.**

RENEŠANČNA UMETNOST IN SKRIVNOSTNI GENIJ GIORGIONE

AGOSTINO DOMINICI

GIORGIONE, AVTOPORTRET, 1509-1510

The Royal Academy of Arts je pripravila odlično razstavo, v kateri je v eni sami predstavitvi postavila na ogled dela nekaterih največjih slikarjev visoke renesanse (ok. 1490-1530). Glavni namen razstave je bil ponovno preučiti skrivnostnega Giorgioneja, za katerega mnogi menijo, da je bil utemeljitelj beneškega slikarstva 16. stoletja. Potem ko se je oddaljil od bolj klasičnih upodobitev, povzetih v delih njegovega učitelja, Giovannija Bellinija, je Giorgione uvedel inovativen slikarski slog, ki je postal temelj umetnosti Tiziana, najbolj znanega slikarja beneške šole. Tako kot pri vseh velikih slikarjih

visoke renesanse najdemo tudi v njegovih delih veliko mero idealizacije, lepote in ravnovesja. Predvsem pa so njegove poetične pokrajine prepojene z izrednim občutkom za skrivnostno in enigmatično.

Čeprav je imel Giorgione svojevrsten slog, menim, da so njegovi umetniški prispevki vsebovali ista filozofska načela kot tisti, ki so bili podlaga za umetnost renesanse na splošno. Renesnančna umetnost je temeljila predvsem na klasicizmu in humanizmu. Prvi je cenil antično umetnost (tj. Grčijo in Rim), s poudarkom na uprizoritvah mitoloških elementov, razmerju in meri, naturalizmu in "realizmu". Humanizem je prispeval k "ponovnemu odkritju" vere v plemenitost človeka, dostojanstvo in vrednost posameznika ter spodbujanje krepostnih in etičnih dejanj.

Zaradi poudarka na klasicizmu so v slikarstvo in kiparstvo vpeljali simbolične kompozicije iz "poganske" mitologije, pri katerih je starodavna podoba postala ideal oz. arhetip, o katerem je treba poglobljeno razmišljati. Umetnikov cilj je postal ustvarjanje umetnosti, ki bi lahko premostila vrzel med podobami in idejami oz. "esencami". Ko je umetnik intuitivno začutil čisto in neomadeževano resničnost arhetipskega sveta, jo je bilo treba razkriti (odstreti tančico) skozi umetniško delo. Umetnikov cilj je postal slikati tisto, česar človeško oko ne vidi. Rafael je tako nekoč pripomnil: "... da bi naslikal lepo žensko, bi moral videti več lepих žensk ..., ker pa jih je tako malo ..., uporabim določeno podobo, ki mi pride na misel ... in trdo delam, da bi to podobo dosegel."

Kot že omenjeno, je bila ena od značilnosti vizualne umetnosti renesanse uporaba simboličnih in alegoričnih predstav in v mnogih Giorgionejevih delih najdemo to značilnost poudarjeno (dober primer je slika z naslovom Trije filozofi). Vendar njegovih del ne smemo omejevati na zgoraj omenjene sloge in značilnosti. Giorgionejeva umetnost je sodobnikom prinesla nekaj novega, ker je gledala naprej v prihodnost. Kot mojster pesniškega in atmosferskega razpoloženja je postal zgodnji zagovornik "romantičnega" sloga, v katerem je umetnik ojačevalec čustev in razkriva *chiaroscuro* veselja in bolečine, svetlobe in teme. 🏛️

DESNO: JUDITA, 1504, DETAJL

SPODAJ: TRIJE FILOZOFIJ, 1505-1509

MILAREPA IN RAZSVETLJENJE

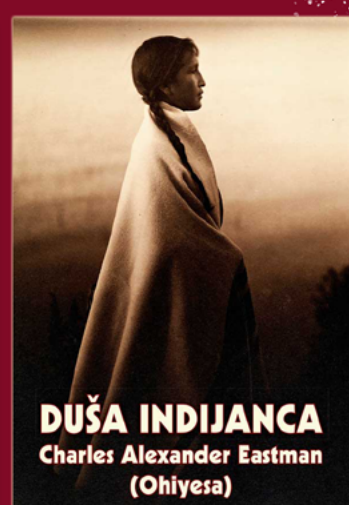
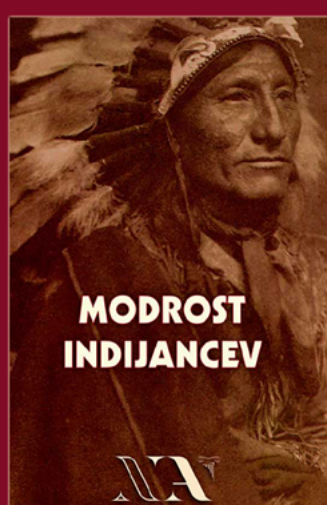
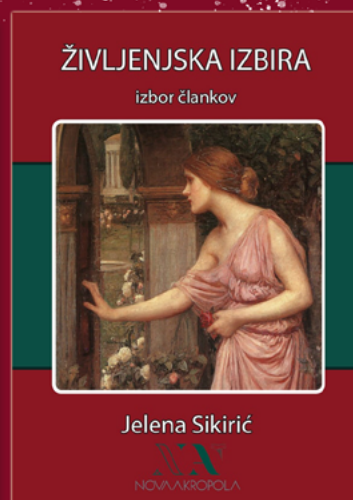
Slavni tibetanski modrec Milarepa je povsod iskal razsvetljenje, vendar brez uspeha.

Nekega dne je na poti v gorah srečal starca, ki je nosil zelo težak tovor. Ko je Milarepa videl tega starca, je začutil, da je ta človek poznal skrivnost, ki jo je dolgo iskal. "Prosim, povej mi, kaj je razsvetljenje?" je vprašal.

Starec se je nasmehnil, se ustavil, položil tovor na tla in vstal.

"Razumel sem," je rekel Milarepa. "Toda povej mi, kaj pride po razsvetljenju?"

Še vedno nasmejan je starec znova na hrbet zavihtel svoj tovor in nadaljeval pot.

Ob prazničnem decembru podarite dobro knjigo!

NAŠE KNJIGE

Ali arheološko repliko s simbolnim sporočilom ...

ARHEOLOŠKE REPLIKE

*Če ne moreš biti Sonce,
bodi skromen planet.
Kaži Pot, čeprav neopazno
in izgubljen sredi množice,
kakor to počne večernica
za tiste, ki v temi stopajo
po svoji poti.*

Glas Tišine, H. P. Blavatsky

